

Başvuru /Received: 25 Nisan/April- 2024

Kabul /Accepted: 22 Haziran/June- 2024

Türk Folklor Araştırmaları. 2024, Sayı: 369, s. 81-98. e-ISSN 3023-4670. DOI: 10.61620/tfra.1041
<https://turkfolklorarastirmalari.com/>

SABAHATTİN ALİ’NİN *KURTARILAMAYAN ŞAHESER* ADLI ÖYKÜSÜ ÜZERİNE HERMENEUTİK BİR İNCELEME

Tülin ARSEVEN*

Öz

Bu inceleme, odağına Sabahattin Ali’nin *Kurtarılamayan Şaheser* adlı öyküsünü almıştır. Öykü, bir şairin en güzel şiirleri yazma arzusu ve bu yolda çektiği sıkıntılar üzerine kurgulanmıştır. En güzel şiiri yazma isteğinde aşk, itici bir güç olarak işlev görür. Öyküde bir şairin hem aşk ilişkisinde hem de şiirlerini yazarken değişkenlik gösteren duygusal ve düşünsel durumu üzerinde durulmaya değer niteliktedir. Çünkü değişen bu duygu durumu, öykünün

* Prof.Dr., Antalya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Türkçe Eğitimi/Antalya University Faculty of Education, Turkish and Social Sciences Education, Turkish Education.
tulinarseven@yahoo.com. ORCID ID 000-0002-2410-5662

kahramanı şairin sanat anlayışını ve gerçek şiirin ne olduğu konusundaki düşüncelerini de önemli ölçüde etkilemektedir. Şairin gerçek şiirin nasıl olması gerektiği konusunda vardığı son nokta, Sabahattin Ali'nin şiire bakış açısının belirlenmesine katkı sağlayacak niteliktedir. Bu araştırma, bir örnek durum çalışmasıdır. Çalışmada Sabahattin Ali'nin Kurtarılamayan Şaheser öyküsü iyi şiirin nasıl olması gerektiği kavramı çerçevesinde ele alınmıştır. Çalışma, yorumlayıcı paradigmaya dayalı nitel bir araştırma olup içerik analizinde hermeneutik yorum yapılmıştır. Kurgusal, öykü kahramanı bir şair üzerinden Sabahattin Ali'nin ilk dönem eserlerinde şiire bakış açısı saptanmaya çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler: hermeneutik, yorum, Sabahattin Ali, yorumlama, öykü

A Hermeneutical Analysis on Sabahattin Ali's Story Titled the *Unrecoverable Masterpiece*

Abstract

This review focused on Sabahattin Ali's story "The Unrecoverable Masterpiece (/Kurtarılamayan Şaheser)". The story is about the desire of a poet to write the most beautiful poems and the troubles he experiences on this path. Love acts as a driving force in the desire to write the most beautiful poetry. It is worth focusing on the emotional and intellectual state of the poet in the story, which changes both in his love relationship and while writing his poems. That changing emotional state significantly affects the poet's understanding of art, the hero of the story, and his thoughts about what real poetry is. The poet's final point about what real poetry should be like will contribute to determining Sabahattin Ali's perspective on poetry. That research is a case study. In the survey, Sabahattin Ali's story "The Unrecoverable Masterpiece" is analysed within the concept of how good poetry should be. The study is qualitative research based on the interpretive paradigm, and hermeneutic interpretation has been used in the content analysis. Sabahattin Ali's perspective on poetry in his early works was to be determined by a fictional poet, the protagonist of the story.

Keywords: hermeneutik, commentary, Sabahattin Ali, interpretation, story

Giriş

Sabahattin Ali öykülerinde, toplumun çeşitli kesimlerinden insanların yaşamlarının yansımalarını görmek mümkündür. Onun hemen her öyküsü farklı dünyaların, farklı yaşamların izlerini taşır ve okura yeni bakış açıları sunar. Önde kadın erkek ilişkisinin ve aşkın, arka planda ise sanatçının yaratıcı bencilliğinin sorgulandığı Kurtarılamayan Şaheser adlı öyküsü bunun güzel örneklerinden biridir. Bir şair ile şairin büyük bir tutkuyla sevdiği kadın arasında yaşanan olaylar etrafında şekillenen öykü, oldukça ilginçtir. Öykü gerçek ve büyük aşkın ne olduğunu odağına alır ve sanatçının yaratma gücünün beslendiği kaynakları, aşk ve sanat ilişkisini sorgular. Aşkın sanatçının yaratım sürecine etkisi çerçevesinde ele alınmış olması, öyküyü dikkate değer kılmaktadır. Bu çalışmanın çıkış noktasını da gerçek aşkın ve güzel şiirin ne olduğu problemi etrafında aşk, âşık, sevgili, sanat ve yaratıcı bencillik oluşturmuştur. Bu öyküden hareketle seven ve sevilen arasındaki ilişkinin sanata ve sanatçıya katkısı irdelenmiştir. Âşık ve sevgili ya da genç şair ile sevdiği genç kız arasında geçen iyi, güzel bir şiirin ne ve nasıl olması gerektiği meselesi, Sabahattin Ali'nin şiir hakkındaki görüşlerinin öyküdeki yansıması gibi durmaktadır. Bir örnek durum çalışması olan bu çalışmada Sabahattin Ali'nin *Kurtarılamayan Şaheser* öyküsü iyi bir şiirin nasıl olması gerektiği kavramı çerçevesinde ele alınmıştır. Çalışma, yorumlayıcı paradigmaya dayalı nitel bir araştırma olup içerik analizinde hermeneutik yorum yapılmıştır.

Hermeneutik, “genel anlamda, herhangi bir ifade, anlam, metin ya da sanat eserini yorumlama sanatıdır. Yaygın olan diğer bir tanıma göre hermeneutik, anlama öğretisidir. Hermeneutik tarihsel gelişim süreci içerisinde çeşitli alanlara uyarlanmıştır. Bu alanlardan başlıcaları teoloji, hukuk, filoloji, tarih ve felsefedir.” (Topakkaya, 2007, s. 76). İnsanlar, doğadaki diğer canlılardan farklı olarak anlam üreten ve kendi anlam dünyaları içerisinde yaşayan varlıklardır (Fırıncioğulları, 2016, s. 41). W. Dilthey'e göre “yaşama” temellendirici akıl tarafından tam olarak kavranamamaktadır ve “Yaşama, her zaman diliminde farklı bir bağlam ve örüntü olarak vardır. Bu bağlamın ve örüntünün kavranılış şekli anlamadır. Hermeneutik, tekil yaşama birliklerinin kavranılış öğretisidir.” (Özlem, 2012, s. 50). Bu kavrama, anlama eyleminde H. G. Gadamer'e göre; tarihsel gerçekliğimizi oluşturan, yargılarımızdan çok önyargılarımızdır (Gadamer, 2006, s. 278), anlamayı olanaklı kılan unsur olarak “önyargı” ile dil arasında doğrudan bir ilişki vardır ve dilin kendisi insanın en temel önyargısıdır (Çelik, 2013, s. 130). Dilin insanın dünya hakkındaki bilgisinin tümüne aracılık etme durumu söz

konusudur. H. G. Gadamer, dünyaya ilk yönelimin bir dili öğrenmekle başladığını ileri sürer (Gadamer, 1995, s. 25) ve metinlerin anlaşılması ve yorumlanması genel olarak insanın dünya deneyimine aittir (Gadamer, 2006, s. XX) der. Burada yaşamı dünyayı deneyimlemek ve hermeneutiği de bu deneyimin bir parçası olarak görmek anlayışı, insanı içinde yaşadığı dünya ile birlikte ele alma durumu vardır. H. G. Gadamer'e göre insanın içinde yaşadığı gelenek kültürel bir mirastır. Bu miras, sadece metinlerden ve anıtlardan yani somut varlıklardan oluşmaz. Ayrıca kavranılmış, tarihsel olarak belgelenmiş bir anlama da sahip değildir. Kültürel miras ile birlikte iletişimsel olarak deneyimlenen dünya da insana aktarılmıştır. İnsanın yaşadığı her yerde hermeneutik çaba vardır. Aydınlatmanın, sezginin, edinme ve benimsemenin başarıya ulaştığı yerde güvensizlik ortadan kalkar (Gadamer, 1995, s. 26). O halde dünyayı anlamak insana güven verir. Metinlerin ya da ifadelerin anlaşılması ve hermeneutik inceleme de bu noktada önem kazanır. Araştırmacı S. Hekman'a göre, Gadamer için hermeneutik inceleme, bir varlık incelemesi ve sonuçta bir dil incelemesidir; çünkü "Anlaşılabilen varlık dildir" (Hekman, 1999, s.129). Dünya tarihi metinlerini anlamakla insanın yükümlü olduğu büyük karanlık bir kitap gibidir (Gadamer'den akt. Fırıncioğulları, 2016, s. 41). Bir kitabın okunması, her şeye rağmen, kitabın içeriğini ortaya çıkaran bir olaydır. Edebî metnin okunması en üst düzeyde özgürlük ve değişkenlik içerir. Edebî sanatın özelliği, okuma sırasında ortaya çıkan estetik deneyimden değil ancak sanat eserinin ontolojisinden hareketle anlaşılabilir. Edebiyat kavramı okuyucuyu da içerir. Edebiyat entelektüel tarzda korunma ve miras yoluyla geçme işlevi nedeniyle gizli tarihini her çağa taşır (Gadamer, 2008, s. 225-226). Sadece dinî, hukuki, ekonomik, kamusal ve özel metinler değil, bunları inceleyen ve yorumlayan yazılar da edebiyatın varlığı içindedir. Ayrıca bilgi veren her araştırma, temelde dile bağlı olması nedeniyle edebiyat formunu alır. En geniş anlamıyla edebiyat söylenebilen şeyle sınırlıdır. Çünkü yalnızca söylenebilen şey yazılabilir (Gadamer, 2008, s. 228). Yazınsallığın tüm biçimleri konuşanın kendisine değil, kendisi tarafından kastedilene gönderme yapar (Gadamer, vd., 2002, s. 21-22). W. Dilthey, sanat eserleri sanatçının "yaşantı"sının tüm yönlerinin etkin olduğu yaratımlardır görüşündedir (Özlem, 1996, s. 466). Sanat yaşamayı anlamanın organonudur diyen W. Dilthey'e göre "(...) sanatların insani-tarihsel dünya ve onun üzerinde ifadeye döktükleri şeyler, bu dünya üzerine yapılan herhangi bir bilimsel araştırmanın sonuçlarından sonra da, kendi bağımsız, estetik değerlerini korurlar." (Dilthey, 1999, s. 32). O halde sanat eserinin hermeneutik incelemesi, onun estetik değerini olumsuz yönde

etkilemeyecektir. Bu incelemenin nasıl yapılması gerektiği, felsefî tartışmaların odağına aldığı bir başka meseledir. R. J. Bernstein, Gadamer'in felsefî hermeneutiğinin en önemli ve merkezi iddialarından biri, bütün bir anlamın yorum ve uygulamayı birlikte içerdiği önermesidir, Gadamer için anlama-yorum-uygulama birbiriyle içsel ilişkileri bulunan üç aktivitedir (Bernstein, 2002, s. 57) der. Gadamer'e göre insan, dünyaya anlayan bir varlık olarak "atılmış" durumdadır. Anlamın kendisi hem özneye ilişkindir hem de bütün aktivitelerin temelidir (Berstein, 2002, s. 59). Araştırmacı E. E. Çelik "Felsefî Hermeutik'te anlamaya çalışılan her metin, yorumlayıcısına soru sorar ve yorumcu, metnin kendisine soru sormasına izin verdiği ölçüde yaratıcı bir anlamlandırma sürecine girmiş olur. Metin yorumla konuşmaya başlar ve yorumu –metnin yönelttiği soru ile yorumcunun ufku arasındaki ilişkide– bağlamsallık belirler." (Çelik, 2013, s.141) görüşündedir. Metni bir anlamda kişileştiren bu bakış, metin ile okur arasında çift yönlü bir etkileşimi öngörmektedir. Bu çalışmada, Kurtarılamayan Şaheser adlı öykünün okura ne söylediği anlamaya ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

I. Öykünün Yapı Analizi

Kurtarılamayan Şaheser, Sabahattin Ali'nin *Değirmen* adlı kitabında yer alır. 1929'da yazılmış ve ilk kez *Atsız Mecmua*'da 25 Eylül 1932'de yayımlanmıştır (Ali, 2003, s. 37). Yaklaşık 14 sayfadan oluşan bir olay öyküsüdür. Öykünün başkahramanı genç bir şairdir. Başkahramanın bir ismi yoktur ve ondan "genç şair" diye söz edilir. Öykünün şahıs kadrosu iki kişiden ibarettir. Şairin dışındaki diğer kişi, şairin sevgilisidir ve onun da ismi yoktur. Şairin sevgilisinden de söz edilirken "genç kız" ifadesi kullanılır. Şahıs kadrosunun iki kişiden oluşması, yazarın bilinçli seçimidir. Genç şair ve genç kızın kimliğinden çok temsil ettikleri zihniyet ve bakış açısı önemlidir. Ayrıca genç şaire herhangi bir adlandırma yapılması, öyküde sözü edilen genç şairin gerçekte yaşamış olup olmadığı, kim olduğu gibi birçok polemiği de beraberinde getirecektir. Bu durumun ise, öykünün asıl anlatmak istediği meselenin önüne geçme olasılığı vardır. Nitekim öykü herhangi bir şairin şiir sanatının gelişiminde yaşadığı sürece odaklanmaktadır. Genç şairin adı olmadığı gibi, öyküde olayların geçtiği zamana dair kesin bir bilgi de verilmez. Bu da şairin yaşadığı içsel ve sanatsal değişimin belirli bir zamana, edebiyatın belirli bir dönemine atfedilmesine engel oluşturur. Öyküde zamanda geriye

dönüşle, sekiz yıl öncesinden başlayıp anlatma zamanına değin gerçekleşen olaylar anlatılır. Ancak metinde “Ve genç şair altı ay memleketin bütün büyük filozoflarını, şairlerini dolaştı.” (Ali, 2003, s. 27) gibi olaydan çok, yaşanan dış ve iç yolculuğu destekleyen ifadeler rastlanır. Olay örgüsünün bütününü sekiz yıllık (Ali, 2003, s. 25) bir zaman dilimini kapsar. Olay örgüsünde mekân da tıpkı şahıs kadrosu ve zaman ögesinde olduğu gibi belirsizdir. Bilinmeyen bir yerde ya da dünyanın herhangi bir yerinde yaşayan bir şair ve sevgilisinden söz edilir. Metinde Tanrısal bakış açısı söz konusudur, genç şair ve sevgilisinin başından geçenler ve düşünceleri anlatıcı tarafından aktarılır. Az sayıdaki olay halkaları, genç şair ile sevgilisi arasındaki edebî tartışmalar arasında bağ görevi kurar. Sade, yalın bir dille ve özenli bir şekilde kaleme alınmış olan öykü, beklenmedik bir son ile biter. Öyküde çatışmayı, genç şair ve sevgilisi arasındaki gerilim oluşturur. Genç şair, büyük bir aşkla sevdiği genç kıza olan aşkını, onun için en güzel şiirleri yazarak kanıtlamak ister. Genç kız da şairle kavuşmalarının tek yolunun kendisi için o güne kadar hiçbir kadına yazılmamış güzellikte şiirler yazılması olarak gösterir. Şair, ne kadar güzel şiir yazarsa yazsın, sevgilisi bunları beğenmemekte, şiirlere hep kusurlar bulmakta ve kavuşmaları için dünyanın en güzel, en iyi şiir kitabının yazılmış olması şartını koşmaktadır. İlk bakışta öyküde gerilim çok basit, hatta sıradan bir görüntü çizmektedir. Bir kadın, sevildiğinin kanıtı olarak sevgilisinden güzel şiirler beklemekte, erkek de sevdiğine kavuşmak için en güzel şiirleri yazmaya gayret etmektedir. Öykünün ana düğümü de şairin genç kızın istediği tarzda şiirler yazıp yazamayacağı üzerinedir. Böylesine basit ve okur açısından sadece şairin başarması ya da başaramaması şeklinde iki tahmin doğuran bu ana düğümle kurulan öykünün başarısı, metnin içerik dolgusunda saklıdır. Öykü, şairin en güzel şiiri yazabilme serüvenini iki ana tema üzerinden işler. İlki, iyi şiirin ne olduğu tartışmasıdır. İkincisi ise, iki sevgili arasında görülen bencil hatta alttan alta sadist ve mazoşist davranışlar içeren tutumdur. Bu çalışma, sadece öyküdeki şiir sanatı tartışmaları üzerine odaklanmıştır. Gerçek ve iyi şiirin ne olması gerektiği meselesi, Öykünün İçerik Analizi ve Hermeneutik Yorumu başlığı altında incelenmiştir.

II. Öykünün İçerik Analizi ve Hermeneutik Yorumu

Öyküde iyi şiirin nasıl olması gerektiği bilgisi genç kız tarafından dile getirilir. Öykünün şahıs kadrosunun iki kişiden oluşması burada anlam kazanır. İki sevgili arasındaki

konuşmalardan genç kızın şiir sanatı hakkında geniş bir bilgiye sahip olduğu izlenimi yaratılır. Genç kız, şiirin nasıl olması gerektiği konusunda adeta bir teorisyen görevi görürken; şairin şiirlerine yapılan eleştiriye karşı kendini savunmada yetersiz kaldığı görülür. Genç kız, şairin şiirlerini yeterince iyi bulmadığını söylerken gerekçelerini de sıralar. Bu arada iyi şiirin nasıl olması gerektiğini de söyler. Genç kızın sözleri, şairi iyi şiir yazma konusunda yönlendirir niteliktedir. Şair, genç kızın sözlerine önce itiraz eder, ama sonra eleştirileri kabul eder. Şairin şiir hakkındaki görüşleri açıklanmaz. Şair, öyküde görüş bildirmede neredeyse edilgen, ancak uygulamada etkin bir görünümde çizilir. Şairin bu görüntüsü, sevgilisine olan aşkı ve kavuşmak arzusu ile açıklanır. Şair, genç kıza öylesine âşıktır ki, sevgilisinin iyi şiir tanımlamalarını sorgulamadan kabul eder. Bu durumda, bir anlamda Sabahattin Ali'nin şiir sanatına bakışını genç kız aracılığıyla dile getirdiği söylenebilir. Çünkü şair, iyi şiiri yazmak için uğraşırken, iyi şiirin nasıl olması gerektiğini söyleyen genç kızdır. Yazarın bu konuda şairi sessiz bırakması, üzerinde durulmaya değer niteliktedir. Sabahattin Ali, öyküde bir şiir poetikası tartışmasını ağırlıklı olarak genç kızın şiir anlayışı ve zevkini dile getirişi üzerine yaslar. Genç kızın şiir hakkındaki görüşlerini verirken yazar, belirli bir sıra izler ve şairin yazdığı şiir kitabının cildi için kullanılan malzemeyi (gümüş, altın, meşin) de sembolik anlamlar yükleyerek belirtir. Öykü, şairin sevgilisine "siyah meşin ciltli ufak kitabı" (Ali, 2003, s. 24) vermesiyle başlar. Öykünün bu başlangıç kısmı, aynı zamanda sonucun da başladığı noktadır. Siyah meşin kaplı şiir kitabının genç kıza gönderildiğinin söylenmesinin ardından "Tam sekiz sene evveldi ve o zaman genç şairin şakaklarında şimdiki gibi beyaz teller, gözlerinin kenarlarında yorgunluk çizgileri yoktu." (Ali, 2003, s. 25) denilerek zamanda geriye gidilir. Dolayısıyla bu meşin kaplı kitap, şairin öykünün vaka zamanı içinde yazdığı son kitaptır. Sekiz yıl öncesine gidildiğinde önce şairin herkesçe güzel bulunan şiirlerinin genç kız tarafından beğenilmediği söylenir. Genç kız, şairin şiirlerini güzel ve yüce bulmakla birlikte yeterli görmemektedir. Şiirde Fuzuli'yi daha derin, Goethe'yi daha azametli bulur; genç şaire ihtiras ve çılgınlıkta Shakespeare'i, ihtiza ve ıstırapta Dante'yi geçebilir misin diye sorar (Ali, 2003, s. 26). C. Dilçin'e göre Fuzuli (1480 ?-1556), divan şairleri arasında söz, ses ve anlam dengesini şiirlerinde ustalıkla kurmuş olan birkaç şairden biridir (Dilçin, 1991, s. 43). Goethe (1749-1832), yeni biçimler deneyerek edebiyatta yeni yollar açmıştır (Bandet, 2006, s. 58). Goethe'nin iki büyük klasik yapıtı bir roman ve bir trajedidir. Wilhelm Meister'in Çıraklık Yılları adlı eseriyle Goethe, modern Alman romanını yaratmış ve ilk taslağı Wieland'ın Agathon'u olan eğitici roman türünün

kurallarını belirlemiştir (Bandet, 2006, s. 58). Goethe'nin şiir anlayışında ise, doğanın canlı fenomenlerini gözlemlemeye yönelik temel bilimsel pratiğin üreme olarak yeniden kavramsallaştırıldığı görülür. Romantik sanatçılar için bilimin 'araçları' insan duyuları ve akli, bilinçli bir şekilde fikir üretmek için kullanılmaktadır (Holland, 2009, s. 3-4). Shakespeare ise sadece İngiliz edebiyatının değil tüm dünya edebiyatının en büyük tiyatro yazarıdır (Urgan, 2010, s. 225). Tiyatro oyunlarının yanı sıra *Venus and Adonis* (Venüs ve Adonis) ve *The Rape of Lucrece* (Lucrece'nin İğfali) adında iki uzun şiir ile soneler yazmıştır. M. Urgan'a göre şair Shakespeare denilince akla bu şiirleri değil, bütün tiyatro oyunları gelmektedir. Bu durum, Shakespeare'in tiyatrolarının biçim ve öz açısından şiir olduğundan; yazdıklarında tiyatro ile şiirin eşsiz bir uyum içinde bütünleşmesinden ileri gelmektedir (Urgan, 2010, s. 226). Ancak bazı araştırmacılara göre Shakespeare'in yazdığı ya da yayımladığı ilk şiiri kabul edilen *Venus and Adonis*, başarısını içeriğinde yarattığı skandala borçludur. Metinde Venüs sevgilisinin peşinde koşan bir âşık, Adonis ise onun gönülsüz kurbanı olarak gösterilir. Kaynağını Ovidius'un *Metamorphoses* adlı eserinden alan bu şiir düzenli, açık ve akıcı bir şiir tekniğiyle yazılmıştır (Wells, 1993, s. 43). *The Rape of Lucrece* de yine konusunu Ovidius'un bir eserinden (*Chronicles*) alır. Toplum içindeki insanı ele alan bu şiirde trajik bir ton sezilir (Wells, 1993, s. 44). Shakespeare'in bu iki şiiri dışında başka soneleri de vardır. S. Wells'e göre Shakespeare'in kişiliği, oyunlarında olduğu gibi sonelerinde de büyüleyici gizemini korumaya devam etmektedir (Wells, 1993, s. 48). Kaynaklara göre onun ruhu, düşünceleri, kalbi eserlerinde hayat bulmuştur (Anikst, 2005, s. 389). Genç kızın şaire yaptığı eleştirilerde adı geçen bir başka önemli sanatçı da Dante'dir. Kaynaklara göre Dante (1265-1321) en üstün İtalyan yazar, İtalyan edebiyat dili ve tarihinin kurucusu ve muhtemelen Batı geleneğindeki en yüksek anlatı şairi olarak kabul edilmektedir. Dante'nin çekiciliği neredeyse tamamen tek bir esere, alışılmadık güzellikte ve derinliğe sahip ileri görüşlü bir şiir olan *Comedia*'ya dayandırılır. Yaratıcılığıyla okuyucuyu şaşırtma ve tedirgin etme gücüne rağmen metinde anlatıyı ayakta tutan merkezi metafor, hayatın yolculuk olarak betimlenmesidir. Eserde kibir, Dante'nin 1300 yılının Kutsal Cuma günü yaptığı kendi ilahi yolculuğunun anlatımının çıkış noktasıdır (Marrone, 2007, s. 547). Dante'den önce de başka şairler, din adamları, filozoflar ve âlimler rüya veya hayal biçimini kullanarak cehennem ve cenneti konu edinmişlerdir. Ancak Dante'yi bunlardan ayıran öte dünya görünümünü ahenkli bir bütün olarak vermeyi başarmasıdır. Efsanenin, tarihin, ilahiyatın, şiirin parça parça sunduğunu Dante bir araya getirmiştir (Ertaylan,

1964, s. 25). Genç kızın şiirlerini üstün bulduğu sanatçılar ve bunlara dair yorumları düşündürücüdür. Fuzulî şiirinin aşk derdinden muzdarip olma ama yine de deva bulmayı arzulamayan bakışı, Goethe'nin şiiri doğuran duyguyu arayışta doğaya yönelimi akla gelir. Shakespeare ve Dante'nin dünya edebiyatına biçim ve içerikte getirdiği yenilikleri anımsatma vardır. Sabahattin Ali, öyküde genç kız için "Ve genç şair anlıyordu ki, büsbütün başka bir mahluktur. (...) Çünkü bu kızın gözleri baktığı şeyleri görüyordu ve sinirlerinde hissetmek, kafasında düşünmek kabiliyeti vardı..." (Ali, 2003, s. 26) demektedir. Nitekim genç kızın sözlerinin ardından genç şair, eleştirileri dikkate alır. Sevdiğine kavuşabilmek için aşk acısıyla doğaya ve çevreye yönelir. Bir ay şehrin civarındaki ormanlarda, bir ay geniş nehirler üzerinde kayıkla, bir ay da geceleri şehrin içinde dolaşır. Ağaçlar, çiçekler, balıkçılar ve geceleyin şehrin kuytularında buluşan âşıkleri izler. Üç ay sonra gümüş bir kalemle, gümüş kaplı bir deftere yazdığı şiirlerini genç kıza gönderir. Öyküde bu şiirlerinin üslubu, biçimi, konusu, vb. hakkında bilgi verilmez. Ancak şairin üç ay boyunca gözlemlediği yerler dikkate alındığında gümüş kaplı defterdeki şiirlerin odağını doğa ve aşkın oluşturduğu söylenebilir. Genç kızın gümüş kaplı defterdeki şiirler için getirdiği eleştiri hayli serttir. Genç kız;

"Heyhat, zavallı şairim, (...) şiirlerin ihtiyar ve zengin çiftlik sahibinin kızını ağlatacak ve valinin mağrur yeğenine önünde diz çöktürecek kadar güzeldir. Sokaktan geçtiğin zaman kadınlar pencerelerden eskisinden daha çok sarkacaklar, ihtimal minimini ipek mendillerini de –tabii dalgınlıkla- ayaklarının dibine düşüreceklerdir.fakat bunlar beni sana yaklaştırmaya kâfi değil!..." (Ali, 2003, s. 27)

der ve iyi şiiri anlama noktasında kendisinin sıradan bir kadından farklı tepkiler verdiğine işaret eder. Burada genç kız, şairin doğada ve çevresinde gördüğü ve ardından dile getirdiklerinin fevkalade olduğunu, ama kendisi de şairle birlikte dolaşsaydı bu fevkaladelikleri aynı şekilde görecektiği olduğu eleştirisini getirir. Özetle şairin fevkalade güzel pek çok şey gördüğünü ve gördüklerini de şiir diliyle anlattığını söyler. Böylece güzel olanın şairin şiiri değil, şairin gezip gördüğü, eserinde yansıttığı yerler olduğu eleştirisi gelir. Bu, Platon'un sanatın mimesis yani taklit etme ve şairin sanatçı değil, zanaatçı olduğu görüşünü akla getirir (Mutlu, 2017, s. 28-29). Genç kız, genç şairin şiirlerinde anlattıklarının kendisi için yeni olmadığını, Vergilius ve Horatius'un şiirlerinin bizzat hayat kadar tesirli ve tatlı, genç şairin şiirlerinden çok daha güzel olduğunu söyler (Ali, 2003, s. 27). Vergilius ve Horatius, Latin edebiyatının

iki büyük şairidir. Vergilius (MÖ 70- MÖ 19), Augustus Çağı şiirinin en önemli şairidir. Araştırmacılara göre yaklaşık 100'er dizelik 10 şiirden oluşan Eclogae (Bucolica) adlı eseri, Yunan bukolik şiirinden farklıdır ve Romalı ruhunu yansıtmaktadır (Erim, 1987, s.123). Eclogae (c. MÖ 39) pastoral şiirlerden oluşur (Jones, 2011, s.11). Vergilius'un bir başka önemli eseri, Aeneis (Aeneas Destanı)'tır. M. Erim'e göre kaynağını Latin ve Yunan söylencelerinden alan bu eserde tümüyle Roma düşüncesi egemendir. Eser, Aeneas'ın yaşadığı dönem ile Augustus Dönemini anakronizme düşmeden anlatma başarısını göstermiştir (Erim, 1987, s. 135-143). Tam adı Quintus Horatius Flaccus (MÖ 65-8) olan Horatius ise, Augustus Çağı Latin edebiyatının ikinci büyük ismidir (Erim, 1987, s. 143). İki kitaptan oluşan Epistulae (Mektuplar), şiir sanatı (özellikle de tiyatrosu) hakkında bilgi veren didaktik eseri Ars Poetica (De Arte Poetica) başta olmak üzere pek çok eser vermiştir. Ancak Horatius asıl ününü dört kitaptan oluşan Odes (Odeler) ile kazanmıştır. Odeler kaynaklara göre konuları bakımından iki gruba ayrılmaktadır. Aşk, şarap, dostluk konulu odeler birinci grupta toplanırken; diğer grupta önemli resmî olayları kutlayan veya millî meselelere ilişkin bazı erdemleri ele alan şiirler yer alır (Erim, 1987, s. 148-149). Odeler gerek melodi ve ritim gerekse şiir tekniği bakımından kusursuz şiirlerdir (Erim, 1987, s. 152). Öyküde genç kız, aşkına karşılık verebilmek için şairden Vergilius ve Horatius'tan da üstün şiirler beklemektedir.

Genç kızın eleştirilerin ardından şair, altı ay memleketin bütün büyük filozoflarını, şairlerini dolaşır. Kendisine Aristoteles'ten, Epikür'den veya İbni Rüş'ten söz edilir. Genç şair bu sohbetlerde fani olan eşyanın ebedî olan hayata ve fani olan hayatın ebedî olan eşyaya karşı durumunu ve ebedî hakikate varmak felsefesini dinler. Burada Sabahattin Ali'nin filozofların bu sohbetlerinin belediye reisinin verdiği mükellef ziyafete geç kalmamak için kesmelerine kadar devam ettiği (Ali, 2003, s. 28) eleştirisini de araya sıkıştırdığı görülür. Bu altı ay içinde genç şairin bilgilerine başvurduğu başka şairler de vardır. Beyaz ve nazik elli, ince yüzlü, parlak ve uzun saçlı, sihirli sözlü şairler, bir yandan kâğıt oynarken bir yandan da şiirden, sanattan ve estetikten söz ederler. Burada da kâğıt oynamaları Sabahattin Ali tarafından "hayal dünyalarını geliştiren" (Ali, 2003, s. 28) bir etkinlik olarak tariz yapılarak verilir. Genç şair, yazarın ifadesiyle memleketin velut ve bâkir sanatkârları arasında seyahat eder. Bunun ardından bir köyde ihtiyar saz şairlerini dinler. Bu saz şairleri ona, atlarının sırtında, ahaliye korku saçan kahramanların şehre inip genç kızları kaçırmalarını anlatırlar. Bir başka köyde ise genç şair, binbir çeşit korkunç ve hayret veren deniz maceralarını

dinler. Altı ay memleketin bütün şehirlerini dolaşıp ağlayan ve gülen insanlara, günahsızların cezalandırılmasına, ihtirasların gürültüsüne, hikmet ehlinin tahrik edildiğine ve nadanların övüldüğüne tanık olur. Bütün bunların ardından bir buçuk yıl sonra bu kez altın bir kalemle altın ciltli bir deftere geçirdiği şiirlerini sevgilisine gönderir. Genç kız ilk ikisinden de daha keskin bir dille yazılmış cümlelerle cevabını gönderir. Genç kıza göre genç şairin şiirleri felsefi açıdan ele avuca sığmaz kafaları bağlayacak kadar kuvvetli, hatta Eflatun'u (Platon, MÖ 424/3 ?- MÖ 348/7?) kandırarak kadar iyi bir belagatle yazılmıştır. Kabadayılık ve savaş destanları o kadar tesirlidir ki okuru en şiddetli dövüslere sevk edebilir. Fakat yine de ustalıkta Homeros ve Firdevsî'yi geçemez. Gezilen yerlerin büyüleyici atmosferi bu altın kaplı defterin şiirlerinde ustalıkla anlatılmıştır. Fakat Byron da seyahatlerini anlatırken güzellikte ve ustalıkta genç şairden hiç de aşağı değildir (Ali, 2003, s. 30). Genç kızın eleştirilerinde bir övgü bir de yergi vardır. Genç kız, şairin şiirlerini belagatte Platon'dan daha iyi bulduğunu söyler. Araştırmacılara göre Platon iyi ya da güzellik ideasının madde âlemine bütünüyle yansıdığını ve ruhu cezbedip kendisine çektiğini, böylece kademe kademe insanın güzele ulaşabileceğini öne sürmektedir (Dürüşken, 2014, s. 194). Genç kızın eleştirisi ise genç şairin şiirlerinin Homeros ve Firdevsî'yi aşmadığı şeklindedir. Homeros (c.MÖ 8) İlliada ve Odisseia destanları ile dünya edebiyatında çok önemli bir yere sahiptir. Kaynaklara göre MÖ 8. yüzyılda yaşamıştır ve heroik eposun (kahramanlık destanı) en büyük temsilcisidir (Çelgin, 1990, s. 22). Homeros'un sanatı, İlliada destanında savaşın anlatıldığı bölümlerle tartışma sahnelerini, kanlı ayrıntılarla tatlı duyguları, bireysel edimlerle toplu devinimleri art arda getirmesinde yatmaktadır. Şiirin gücü bu savaş sahnelerini tekdüzelikten uzak biçimde anlatmasından ve insan ruhunu, ruhtaki öfke, bağışlama, acıma, başkaldırı, boyun eğme gibi çelişkili devinimleri dramatik bir seyre yerleştirmesinden kaynaklanmaktadır (Farnaoux, 2011, s. 17). A. M. Mansel'e göre İlliada üç ayrı mitosun (biri Peleponnes Aka'larının Troya üzerine yaptığı başarılı seferi, ikincisi Sparta çevresinde anlatılan Helena'nın kaçırılması, üçüncüsü ise Teselya'nın genç kahramanı Ahileus'a dair anlatıları) birleştirmiş, ayrıca İyonya, Likya, Girit, Rodos ve hatta Hitit ve Mezopotamya mitlerini de katarak çeşitli çağlara ve kavimlere ait malzemeyi tek ve ahenkli bir bütün içinde ele alma başarısını göstermiştir (Mansel 1999, 130-131). Odisseia ise Odiseus'un Troya'nın düşüşünden sonra on yıl süren eve dönüş maceralarını monotonluktan uzak sürükleyici bir öykü olarak anlatmıştır (Mansel, 1999, s. 132). Firdevsî (ö. 411-1020 ?) İran'ın tarihini, rivayetleri ve kahramanlık anlatılarını sözlü

rivayetlerden derleyerek yazıya aktardığı Şahnâme ile İran'ın milli şairi olarak kabul edilir (Yıldırım, 2009, s. 15). Olayları olağan üstü ifadelerle betimlemesi, anlatımlarında seçtiği sözcükler, dizelerindeki uyumlu tamlamalar ve ustalıkla kurduğu cümleler, konuya uygun tasvirler, olayları okuyucunun somut canlandırmasını gerçekçi anlatımı ile ön plana çıkar. Dizelerinde anlamayı zorlaştıracak kinayeler, kapalı ifadeler, okuyucuyu bıktırıcı, zor anlaşılacak kelimeler yer almaz. Bu özellikleriyle Firdevsî İran'ın en büyük kahramanlık şairidir (Yıldırım, 2009, s.18). Homeros ve Firdevsî'den yola çıkarak genç kızın şaire eleştirilerinin doğrudan şiir sanatı üzerine olduğu görülmektedir. Genç kız Homeros ve Firdevsî ile hayat bulan kahramanlık anlatılarını üstün bulurken, bunların eski çağ insanının yaşamlarından izler taşımasına, ama en çok da bu iki şairdeki anlam açıklığına vurgu yapmaktadır. Genç kızın seyahatlerini çok güzel şiirlerle dile getirdiğini söylediği Lord Byron'a (1788-1824) da çok kısa değinmekte yarar vardır. M. Urgan'a göre Byron, Romantikler arasında en benmerkezci ve en öznel şairdir. Kendi kişiliğini ya da kişiliği olarak benimsenmesini istediği bir tipi her şiirinde işleyerek Byronic Hero (Byronvari kahraman) denilen çok renkli bir insan portresi çizmiştir. Bu kahraman, ikiye bölünmüş bir toplumda haksızlığına uğrayıp insanlarla bütün ilişkisini kesmiş, yalnız, gururlu ve soylu bir kişidir. Hiç kimsenin bilmediği bir giz nedeniyle korkunç acılar içindedir ve vicdan azabı çeker (Urgan, 2010, s. 681). Byron 1809-1811 yılları arasında İtalya, İspanya, Portekiz, Yunanistan, Arnavutluk ve Türkiye'yi gezer. Byron'ın en ünlü eseri Don Juan'ın dördüncü ve beşinci bölümleri İstanbul'da geçer (Urgan, 2010, s. 684). Byron'ın Childe Harold's Pilgrimage adlı şiirinde ise soylu bir genç olan Harold, kendi ülkesinden bıktığı için yabancı ülkeleri gezip görmek ister. İspanya, Portekiz, Yunan Adaları, Arnavutluk ve İtalya'yı gezer (Urgan, 2010, s. 692). A. Bezirci'ye göre Kurtarılamayan Şaheser'de Byron'ın Childe Harold's Pilgrimage'sinden esintiler vardır ve bu öykü P. N. Boratav'ın söylediğine göre 1929 yılında Templin (Berlin)'de yazılmıştır (Bezirci, 2007, s. 85). Öykü, yazarın romantik döneminin eserlerindedir (Bezirci, 2007, s. 120). Alman Romantizminden etkiler taşımaktadır ve toplumsal çevreden soyutlanmış haldedir (Bezirci, 2007, s. 155-156). Öykü kahramanı şairin şiirlerinin gezip gördüğü yerleri anlatmakta Lord Byron'ı aşamadığı eleştirisi, genç kızın Byron'ın şiirlerini de bildiğini gösterir. Genç kızın, şairin altın kaplı defterde yer alan şiirlerini, Byron'ın gezi yazılarıyla kıyaslaması ve yeterince iyi bulmaması oldukça sert bir eleştiridir.

Altın kaplı şiir defterinin de genç kızda beklediği etkiyi yaratmadığını gören şair büyük hayal kırıklığı yaşar. Bundan sonra genç şair, tam iki sene hiçbir insanın giremediği hudutsuz çöllerde dolaşır. Herkesten uzak, ama kendisiyle baş başa kalır. Çöllerde kaldığı bu sürede bir çeşit aydınlanma yaşar. Zihni artık hiçbir soru engeline takılmadan düşünebilir hale gelir. Maddi elemelerin en acılarını tadar. Çöllerin ardından iki sene engin denizlerde ve kuzeyin buz çöllerinde dolaşır. Çöl ve denizin büyüklük, ağırbaşlılık, sessizlik, heybet ve insanlardan uzak bir ortam oluşları ile hemen hemen aynı şey olduğuna kanaat getirir. Denizlerde ve buzullarda süren iki yıllık seyahatin ardından iki yıl da dünyayı dolaşır. Gördüğü şeyler onu hayrete düşürür. Yazar burada “Halbuki değişen hiçbir şey değil, sadece kendi görüşüydü.” (Ali, 2003, s. 33) diyerek genç şairdeki değişime vurgu yapar. Genç şair daha önce erdem saydığı şeyleri artık bir merasim ve gösteriş olarak görmektedir. İyiliğin sadece ahlaka dair sohbetlerde kaldığını düşünmektedir. Artık onun gözünde insanlar, çıkarları için iftira atmaktan çekinmeyen, başkalarının namusuna dil uzatan, yükselmek için temiz alınlara basan ve erdemlerini, değerlerini yitirmiş varlıklardır. Böylece şair, yazarın ifadesiyle ahmaklık ve aciz isimli mahluklar ile bunların çocukları, küstahlık ve riya adlı iki zavallıyı tanımış olur. Sonunda kalbinde “yalnız ufuksuz bir merhamet, yeis veya hiddeti manasız bulan bir rikkat” hisseder ve şimdiye kadar yazanların ancak var olduğunu bildirdikleri şeye o bizzat erişir (Ali, 2003, s. 34). Bu büyük içsel değişimden sonra şair, yeniden şiirler yazar. Son şiir kitabından daha yüksek bir başka eser bulunmadığı düşüncesindedir. Bu eserdeki şiirlerinin Homeros veya başkasının yazdıklarından daha bile üstün olduğunu söyler. Kitabın siyah meşin ciltten oluşu, şiirlerin Homeros’unkilerden üstün tutuluşu dikkat çekicidir. Siyah renkli, meşin ciltli kitap ve Homeros dünya edebiyatının klasik dönemine bir atıf görünümündedir. Ayrıca, daha önceki iki kitabın gümüş ve altın kaplı olmasına karşın son ve mükemmele vardığı düşünülen şiirleri içeren kitabın siyah meşin kaplı oluşu önemlidir. Gümüş ve altının simgelediği zenginlik ve gösterişin yanında siyah meşin, sadeliği ve tevazuu gösterir. Son yazılan bu şiirler öyküde şu sözlerle tanımlanır:

“Üç ay uğraşarak yazdığı derin manalı, renkli kelimelerden bir elbise giydirdiği şaheserinin her sahifesi onun çölde kavru lan ve kutuplarda gerilen muzdarip derisinin bir parçasıydı ve bir sevinci bağırarak, bir elemi ağlamak veya bulutlardan yüksek bir fikre ulaşmak için durmadan kımıldayan satırlar coşkun sınırlarından örülmüştü. Ve o bu satırlardaki kelimeleri –vakit vakit bir sabah yıldızının belirsiz ışığı gibi

ince, felaketin gözleri kadar keskin, yalanın dudakları kadar yumuşak ve bir çocuk riyası kadar tatlı sesler veren kelimeleri- gözlerinin kenarındaki derin çizgilerden işledi.

Lazım gelen yüksek ve temiz asilliği eserine büsbütün verebilmek için de, onu yazdığı müddetçe insanların arasına karışmadı. Ve siyah bir kalemle, siyah meşin ciltli bir deftere yazdığı şiirleri sevgilisine yolladı..." (Ali, 2003, s. 34)

Bu tanımlamayı sırasıyla ele almak gerekir. İlk söylenilen, şiirlerin derin manalı oluşudur. Ancak bu son derece yuvarlak bir ifadedir. Şiirlerdeki kelimeler renkli, ince, yumuşak, tatlı sıfatları ile betimlenir. Bu da sanatlı söyleyişi akla getirir. Ancak süslü, sanatlı, ağır bir şiir dili olduğunu söylemek zordur. Kitabın her sayfası çöllerde kavrulmuş ve de gerilmiş derisinin bir parçasıdır. Burada Fuzuli'nin Leyla vü Mecnun mesnevisi akla gelmektedir. Şair, iyi şiiri yazabilmek için Mecnun misali çöllerde dolaşmıştır. Ancak geçirdiği içsel değişim sonunda şair, Fuzuli'den farklı olarak insanların gerçek yüzünü tanımıştır. Sevinci bağırarak, elemi ağlamak sözleri de şairin şiirinin duygu yüklü oluşunu anlatır. Şiirlerinde bulutlardan yüksek fikirlere ulaşma çabası vardır. Ancak bu tanımlamanın, genç kızın Dünya edebiyatının önemli isimlerinin adını anarak şairden beklediği nitelikler olduğunun altını çizmek gerekir. Sonunda şair, genç kızın beğenisini kazanacak şiirleri yazmayı başarmıştır. Genç kız, şaire sevincini anlatırken kendisi karşısında Leyla'yı küçük, Juliet'i zavallı bulduğunu, Beatrix'e bile gururla baktığını, böylece artık ebediliğe ulaşacağını söyler. Leyla, Fuzuli'nin Leyla vü Mecnun mesnevisinin; Juliet anlaşılacağı üzere Shakespeare'in ölümsüz eseri Romeo ve Juliet'in kadın kahramanıdır. Beatrix ise, Dante'nin şiirlerinde aşkını dile getirdiği, şiirlerine kaynaklık eden, gerçekte yaşamış bir kadındır. Genç kızın şairden asıl beklentisi aşk/sevgi değil, sevilen bir kadın olarak kendisini ölümsüz kılmasıdır. Öykünün sonuç bölümü çarpıcıdır ve beklenmedik bir sonla biter. Genç kız, şairin bütün ilgisini yarattığı Şaheser'e yönelttiğini fark eder, şairi eserinden kıskanır ve eseri şömineye atarak yanmasına neden olur. Sonunda şair ile genç kız arasında Leyla ve Mecnun ile Romeo ve Juliet ilişkisini aratmayacak bir trajedi yaşanır. Şaheser yanıp kül olur, şair öfkeyle genç kızı öldürür, eserinin yandığını görünce dehşete düşer ve o da ölür.

R. Korkmaz'a göre Sabahattin Ali şiirlerinin ana temasını aşk ve bedbinlik oluşturmaktadır (1991, s. 292). 1938 yılında verdiği bir röportajda Sabahattin Ali'nin sanat hakkındaki görüşlerinin olgunlaştığı görülür (Korkmaz, 1991, s. 48). Sabahattin Ali için iyi şiir, insana bir şey katar (Nazif'den akt. Korkmaz, 1991, s. 48) ve "Şiir insanda yarattığı lirik heyecanın derecesi kadar uzun ömürlü olur, fakat epik eserin hayatı yarattığı insanların hakiki bilgisine, canlılığa tabidir." (Nazif'ten akt. Bezirci, 2007, s. 154). Sabahattin Ali'ye göre sanat bireysel olmaktan çok toplumsal bir edimdir (Bezirci, 2007, s.148). Kurtarılamayan Şaheser ise toplumcu karakterden uzaktır. Bunda yazarın öykücülüğünün erken döneminde ve Alman Romantiklerinin etkisinde iken yazılmış olması etkilidir. Romantizm etkisi, hem öykünün kahramanları olan kadın ve erkeğin ilişkisinde hem de öykünün trajik sonunda görülür. Öykü boyunca adı sayılan Shakespeare, Goethe ve Byron'ın temsil ettiği sanat anlayışları da Romantik duruşu destekler niteliktedir. Öte yandan şairin yazdığı ve mükemmele ulaştığının söylendiği son şiirleri tanımlanırken sanat için sanat anlayışının altı kuvvetle çizilmez, ancak toplumcu şiire de atıf yoktur. Şairin iyi şiire ulaşmak için verdiği sekiz yıllık mücadele sırasında gezdiği yerler, konuştuğu insanlar, tanık olduğu olaylar öyküde daha önce belirtilmiştir. Gezdiği kum ve buz çöllerindeki vuzuh, sadelik, büyüklük, en çok da insanın doğa karşısındaki aczi; konuştuğu filozoflar ve şairler ile bunların yaşamlarıyla örtüşmeyen düşünceleri ve tutarsızlıkları; saz şairlerinden dinlenen kahramanlık öyküleri; dünyanın hemen yerinde görülen haksızlıklar, erdemden uzak davranışlar aslında şiirde belirli bir temadan çok insanı ve yaşamı bütüncül olarak ele almayı işaret eder.

Sonuç

Öykü aşk ve şiir ilişkisini sorgulayan bir kurguya sahiptir. Metinde aşk ve şiir iç içe geçmiştir. Biri diğerini doğuran, besleyen iki önemli unsur olarak çizilir. Aşk, seven, sevilen ve şiir sanatı bu öyküde başarılı bir şekilde harmanlanmıştır. Bu arada şiir nedir, nasıl olmalıdır, kaynağı nedir sorusu da tartışmaya açılmıştır. Dikkat edilirse şairin yazdığı iki şiir kitabı (gümüş kaplı ve altın kaplı) doğa, aşk, kahramanlık ve felsefi konular ile gezilip görülen yerler hakkında kaleme alınmıştır. Son ve en iyi şiirlerini içeren meşin kaplı eseri ise, şairin içsel ve düşünsel dönüşümünün yansımasıdır. Öykü

kahramanı şairde yer yer Goethe'nin Genç Werther'inin, Fuzuli'nin Mecnun'un çektiği acıların izleri vardır. Öykünün trajik sonu, Romeo ve Juliet'inki kadar hüznünlü olmakla birlikte şairin sevgilisi ve eseri arasında yaptığı seçim üzerine kuruludur. Kurgunun gerilimi genç şairin, Mecnun'un çıktığı yolda gerçek aşkı bulması gibi, gerçek ve iyi şiiri bulması ile doruk noktasına ulaşır. Şair için sevdiği ve kavuşmak arzusuyla onca acıya katlandığı genç kız, onun sanatında zirveye ulaşması ile varmak istenilen hedef için artık sadece bir çıkış noktasına dönüşmüştür. Genç kızın eserlerini örnek gösterdiği Homeros, Virgilius, Horatius, Shakespeare, Goethe, Dante, Byron gibi Batılı sanatçılara karşın şairin vardığı son noktada karakterin yaşadığı içsel ve düşünsel değişim daha çok Fuzuli'nin eserine bir öykünme gibi görünmektedir. Kurtarılamayan Şaheser, Sabahattin Ali'nin yazdığı ilk öykülerdendir. Yazarın sanat hakkındaki görüşlerinin henüz olgunlaşmadığı bir döneme aittir. Almanya'da bulunduğu ve Alman Romantizminden etkilendiği bir süreçte yazılmıştır. Öyküde karakterize edilen şairin şiir sanatının zirvesi, dünyayı anlayan ve yorumlamayı başaran bir sanatçının vardığı noktadır.

Not

* Ayrıntılı bilgi için bkz. Williams, Charles. (2018). *The Figure of The Beatrice A Study in Dante*. London: Faber and Faber Limited. Ayrıca kaynaklara göre İtalyan edebiyatının erken döneminde âşık-şair ve onun sevdiği kadın figürü arasındaki aşkın anlatımı söz konudur. Çünkü erken dönem İtalyan edebiyatı geleneğinin büyük kısmı arzuyla ilgilidir (Barolini, 2006, s. 360).

Kaynaklar

- Anikst, A. A. (2005). *Dünya sahnesinde bir dahi Shakespeare*. Ankara: Etkin .
- Bandet, J. L. (2006). *Alman edebiyatı*. Çev.: İ. Yerguz. Ankara: Dost.
- Barolini, T. (2006). *Dante and the origines of Italian literary culture*. New-York: Fordham University Press.
- Bernstein, R. J. (2002). *Retorik hermeneutik ve sosyal bilimlerde insan bilimlerinde retorik dönüş*. Derleme ve tercüme: H. Arslan. İstanbul: Paradigma.

- Bezirci, A. (2007). *Sabahattin Ali*. İstanbul: Evrensel.
- Çelgin, G. (1990). *Eski Yunan edebiyatı*. İstanbul: Remzi.
- Çelik, E. E. (2013). Gadamer'in hermeneutik ufku ve Nietzsche'nin Perspektivizmi. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 2013 Bahar, sayı: 15, s. 127-144 ISSN 1306-9535, www.flsfdergisi.com
- Dilçin, C. (1991). Fuzuli'nin bir gazelinin şerhi ve yapısal yönden incelenmesi. *Türkoloji Dergisi*. Cilt: 9 Sayı: 1, 0 - 0, 01.05.1991.
- Dilthey, W. (1999). *Hermeneutik ve tin bilimleri*. Çev. D. Özlem. İstanbul: Paradigma.
- Dürüşken, Ç. (2014). *Antikçağ felsefesi*. İstanbul: Alfa.
- Erim, M. (1987). *Latin edebiyatı*. İstanbul: Remzi.
- Ertaylan, İ. H. (1964). *Dante'nin hayatı ve eserleri*. (Yayın yeri yok): Türkiye İş Bankası Kültür.
- Farnaoux, A. (2011). *Homeros ozanlar ozanı*. Çev.: O. Türkay. İstanbul: Yapı Kredi.
- Fırıncioğulları, S. (2016). Sosyal bilimler ve hermeneutik üzerine kısa bir değerlendirme. *Sosyoloji Dergisi*. Sayı:33 Yıl: 2016. s.37-48.
- Firdevsî. (2009). *Şahnâme*. Çev.: Mehmet Necati Lugal. İstanbul: Kabalcı.
- Gadamer, H. G. (1995). *Hermeneutik. Hermeneutik üzerine yazılar*. (Der. ve Çev. D. Özlem). Ankara: ARK.
- Gadamer, H. G. (2006). *Truth and method*. Second Revised Edition. Translation edited by Joel Weinsheimer and Donald G. Mars. London-Newyork: Continuum.
- Gadamer, H. G. (2008). *Hakikat ve yöntem*. I. H. Arslan, İ. Yavuzcan. İstanbul: Paradigma.
- Gadamer, H. G., Kuhn, H., Nietzsche, F. (2002). *Edebiyat nedir?*. Çev. Ş. Çoraklı, Ahmet Sarı. Erzurum: Babil.
- Hekman, S. (1999). *Bilgi sosyolojisi ve hermeneutik Mannheim, Gadamer, Foucault ve Derrida*. Çev. H. Arslan, Bekir Balkız. İstanbul: Paradigma.
- Holland, J. (2009). *German romantism and science*. New-York-London: Routledge.
- Jones, F. (2011). *Vilgil's Garden The nature of bucolic space*. London, New Delhi, New-York, Sydney: Bloomsburry.
- Korkmaz, R. (1991). *Sabahattin Ali insan ve eser*. Elazığ Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Mansel, A. M. (1999). *Ege ve Yunan tarihi*. 7. Baskı. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.
- Marrone, G. (2007). *Encyclopedia of Italian literary studies 1 A-J*. General Edited by Gaetana Marrone. Edited by Paolo Puppa, Luca Somigli. New-York-London: Routledge.

Mutlu, B. (2017). Platon'da ve Platon öncesi metinlerde mimesis. Art-Sanat Dergisi. S.8. ss. 9-34.

Özlem, D. (2012). Metinlerle hermeneutik dersleri I. İstanbul: Notos.

Özlem, D. (1996). Metinlerle hermeneutik (yorumbilgisi) dersleri Cilt I-II. İstanbul: İnkılap.

Sabahattin Ali. (2003). Değirmen. İstanbul: Yapı Kredi.

Topakkaya, A. (2007). Felsefî hermeneutik. FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, S. 4 (Aralık 2007): 75-92.

Umran N. (1938). Sabahattin Ali ile bir konuşma. Varlık. S. 108. s.566.

Urgan, M. (2010). İngiliz edebiyatı tarihi. İstanbul: YKY.

Yıldırım, N. (2009). Firdevsî ve Şahnâme. Şahnâme. Çev.: M. N. Lugal. İstanbul: Kabalcı. ss.15-43.

Wells, S. (1993). Shakespeare yazar ve eserleri. 2. Baskı. Çev. C. Sevgen. İstanbul: Yapı Kredi.

Williams, C. (2018). The figure of the Beatrice a study in Dante. London: Faber and Faber.